

Redactiunea

se affa in

Strat'a lui Leupoldu Nr. 44.
Scrisorile nefrancate nu se primescu decătu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espre sa se retorna.

FEDERATIUNEA

Diurnal politici, literari, commerciali si economici.

Appare Joi-a si Domineca.

B.-Pest'a, 31 Nov. 1874.

11. Dec. 1874.

Siedinti'a de Mercuri si Jou i caerei deputatilor Ungariei au fostu agitata prin viuele discussiuni a upr'a indemnitatii cerute de min. de fin. Iurta si grandine s'a descarcatu a upr'a guvernului, a partitei sale si in arte a supr'a bietului ministru de finanțe, Col. Ghyczy, care, bietu, sta n'passibile cu imperturbabil'a sa flegia, cu capulu plecatu, că celu ce scie este condamnat la pierdare. Tote actiunile oppositiunei cetira list'a peccatorilor partitei domitorie, dar acestu saltu cātu de impecuosu. nu au lovitură de adancu in falang'a mamei loru, ca loviturele ce li dedera si desertori d'in strele loru, deputatii Măriássy si Sigm. Perenyi improvara, cātu numai i-au gur'a, a supr'a artitei, de care se tieni si ei de si sub m'a de Lonyaisti. Au fostu unu aderat scandalu scen'a ce improvisara preasceptate acesti doi nemultumiti de bancele guvernului. Ni-adduserămu ninte de fabul'a lui Esopu, candu asilu nu se mai temea a da cu petiorulu leulu moribundu. Acestei nemultumiti ar fi trebuitu sè lovesca in part'a propria si in guvern nu acum, ci teneu in conferintele clubului, d'in care si ei parte de doi anni si mai bine, si acesta li-s'ar fi attribuitu de mezu, precandu acum tota lumea ride si atjocuresce portarea necualificabile a esatorilor. Insa-si oppositiunea s'a arbitru de atât'a cinismu cu care au arbitru acesti doi copii nesdraveni.

Dl. Col. Ghyczy s'a apperatu secum au sciutu in contr'a attacuri stangei, carca lu inferă: că si-ar fi negatu principiele, convictionile si ar fi intunecatu totu trecutulu. Reunisulu lui Ghyczy, cam laconicu, au successu, că-ci nu sciu decătu sè firme fara a probă că si stang'a este implice la peccatele d'in cari au restatu funesta situatiune financiariala, era cātu pentru sine disse că se teme de judecat'a posteritatei. spunsu lesne, dar care n'a convinsu nimene.

Lupt'a au fostu infocata, dar par'a guverniale se grupă tota, — chiaru fractiunea Lonyaistilor, dupa esemtul capului, — in giurului ministrului. Croatii si Sassii inca toti, votara unu singuru omu pentru indemnitate.

In siedinti'a de eri si de asta d'i urmatu discussiunile speciali a r'a proiectului de indemnitate si a ui pentru prolongirea legilor de tributiune.

Larm'a ciociloru magiari d'in Transilvania, spriginiti de ciocoi cei d'in Ungaria au fostu o appucata de celle boieresce, de ocamdata loc, pentru a paralizatendinti'a cātu spucina nu atât'a spre liberalismu numai spre legalitate. dar cu reactiunea mentală d'a inaugura mai tar sistemulu feudal de reactiune marista, la care ajuta si fractiunea Logistilor, allu caroru intrepidu campanu B. Măriássy au declaratu că mieriele ce s'a perondatu de unu in coce sunt automatele lui Ansy, spre a carui restornare se lucra tote poterile. Se insiella inse Logistii credientu că ei voru succede, tantu cuculu! Succede-voru con-

sistorii cei ruginiti, cari voru sistă parlamentarismulu, care, dupa ei, este singur'a pedeca a prosperarii si prin a carui inlaturare numai, se voru poté inlatură si calamitatilie finanziarie, apoi cu elle si celle nationale, etc. vomu vedé ce va adduce timpulu. Dora se vaprevede ceea ce are sè urmeze, cu occa occasiunea siuniloru a supr'a nouelor proiecte de legi pentru urcarea darilor. Noi nu credem că va schimbă ministeriulu, cu atâtumaipucinu sistemulu, mai nainte de noile alegeri, că-ci partit'a guverniale actuale se teme de incertudine si de necunoscutulu ce ar poté urmă, deci va tieni tare la acestu ministeriu precătu timpu va mai dură mandatulu si sesiunea actuale a camerei.

Adunarile nationale alle tierrelor sunt pretotindene in activitate. Camerele Italiei, Franciei, Serbiei, Romaniei etc. se deschisera un'a dupa alt'a spre a-si urmă lucrarile sessiuniei de ierna. — Discursulu tronului Romaniei lu publicamu mai la valle. D'in Serbi'a ave mu sè inregistrāmu, că cu occasiunea discussiuniloru a supr'a adressei, se escara lucruri, cari necessitara demisiunea ministeriului ce crediu că nu poate functiona cu majoritate numai de trei voturi. Noulu ministeriu sub presidintia Dului Zumičiu, s'a si constituitu, remanendu patru insi d'in cei vecchi la posturile avute. Scupein'a se amana 6. septembrie. Caus'a crisei ministeriale se crede a fi fostu attaculu in contr'a principelui pentru calatorii a sa la Constantinopole, care attacu si-affa espressiune in proiectulu de adresa allu minoritatii respectabile, adica numai 3 voturi differentia. Diuariile n'a addussu pana acum reporturi precise a supr'a acestui incidentu destullu de importante ei s'a marginitu mai multu la conjecture si a nume că minoritatea tinde la resbellu cu Turci'a. Lumin'a se va face in scurtu.

Statutulu organ icualu bisericei gr. or. serbesci, substernutu de mai multu timpu la guvern spre aprobar, au trecutu prin discussiuni si consultari, atât in sinulu ministeriului culteloru cātu si in consiliulu ministriloru, unde se fecera mai multe modificatii, de si nu essentiale, — precum spunu diuariile officiose, — dar destullu de inseminate, asi d. e. s'ar fi formulatu cu mai multa precisiune dreptulu majestaticu allu coronei, apoi guvernului mai afila: că adunarea congressului in totu annulu ar fi de prisosu si imprunata cu multe spese, prin urmare s'ar fi facutu ore care modificatiune si in asta privinta. Nu cunoscemu espedientulu, dar se dice că tote aceste modificatii sunt definitiv fipsate, inse sanctiunea li-se va da mai taridu, colo cātra primavera.

Avé-voru aceste modificari reactiune si a supr'a statutului org. allu bisericei gr. or. rom. său ba? nu potemu spune de acum, semnele inse nu lipsescu, pentru că nemultumirea archidiecesanilor s'a manifestatu destullu de chiaru cu occasiunea celloru două alegeri d'in acestu anu, că pre candu diecesele sufragane alegu pre pastorii loru, archidiocesanilor nemultumiti, s'a manifestatu si vointi'a resoluta d'a cere schimbarea statutului in asta privinta, că-ci paritatea de voturi nu este destulla garantia, ba mai infintianduse d. e. doue eppate noue, paritatea devine

unu mare inconvenientu, de nu una absurditate. — Exceptiunea archidiecesanilor nu este fără totu temeiulu, dar unde erau d'insii candu s'a facutu statutulu? Séu că atunci nemultumitii de asta-di credeau, că avendu ei 60 voturi, lesne voru poté castiga unul d'in cea lalta parte? Acum vediendu, că acceptarile loru se frustrara in doue ronduri, voru sè incerce modificarea statutului org. — Se pota inse că cu acesta modificatiune, de se va initiat d'in congressu, se voru vîrbi si altele d'in partea altorii, cari mai multu decătu archidiecesanii sunt nemultumiti cu mai multe dispositiuni alle statutului organicu. — Cătu pentru spesele ce se facu prin adunarile anuale, aceste servescu numai de protestu absolutistilor, cari mai buccurosu ar vedé ca congressulu sè nu se adune de locu, apoi neci sindicate, decătu pota numai in casuri de alegeri, harnici fiindu pastorii a pasce turmele loru celle cuventatorie. D'in incidentulu, că congressulu actuale trebui sè stee mai multe septemane intrantru, si că prin urmare s'a sposatu ca la 25 mii fl. nu urmeza că congressulu sè nu se intrunesca in toti anni, neci că constituțiunea costa multu, pentru că absolutismul de n'ar spesă neci a diecea parte, este totu-si cu multu mai scumpu si uritiosu. — Sperămu că alinandu-se nemultumirea, potolindu-se patimele si revenindu sangele celu rece, incercarile de modificatiuni a statutului org. voru ramane, daca nu pentru totu deaun'a, celu pucinu amenate pra timpuri n'rai fericite. Nemultumitii sè iee lectiune din cete avura a pati pana acum, au suflatu in spudia si se arsera pre budie; de 'oru mai scormont, mai rêu s'oru perjoli. C. C.

(Cu ce se ocupă Capitile?)

Acesta intrebare o pune diuariulu magiari „Hon“ si dîce, că discussiunile canonice ar poté sè dee celu mai interesante respunsu, dar acesta o lassa canonistilor Konek, Knauz si Szeregy, că ei noue date despre activitatea bisericesca a capitileloru cu anevoia s'ar poté gasi. „Hon“ dîce, că au gasit u si unu documentu despre novissim'a activitate a susnumitelor corporatiuni bisericesci, a nume că elle, la initiativ'a capitulului de la Vatiu, au deschisu publice „agentia de diuarie“ invitandu prin circulare, sub sigille sante si officiale, pre toti crestinii catolici d'in tierra, a spingin diuariulu politicu „Magyar Állam“ cu care parintii capitulari se affla in relatiuni immediate precum insi-si o spunu, si inca mai de multe ori pre dl (unde? dora nu.... quo satur a pastu....) si care, dupa cum dîcu dloru, este unu diuariu eu directiune buna si salutare! etc. „Hon“ reproduce intregu testulu scriosorei circulare, noi ne dispensăm d'acesta sarcina, dispensandu totodata si pre cetitorii nostri de la cetirea aceliei curiose scriosori, prin cari santii parinti, dupa calapodulu bursariloru, facu propaganda, reclamandu in favorea unui diuariu pîn si santu, spre a cotropi diuariile celle impie, (ipsissima verba.) etc. Nu ne mestecâmu in affacerile capitileloru catolice, neci amu si luatu notitia despre acesta scriosore circulare, daca intre semnaturele capitulariloru n'am fi intempinatu, spre mirarea nostra, si semnaturele capitulariloru romani: Andreiu Liviu, m. p. canoniu custode, Gavriil Popu, m. pr. canoniu cancellarius, in numele capitulului d'in Logosiu; si Ioane Andercu, m. pr. prepositu capit. Stefanu Bîltiu, m. pr. can. cust. in numele capitulului d'in Ghierl'a. — De parte este de la noi intentiunea de a suspicionea

Prețul de Prenumeratine

Pre trei lune	3 fl. v.
Pre siese lune	5 "
Pre anu intregu	10 "

Pentru Romani's:

Pre an. intregu 30 Fr.	= 30 Lei n.
Pre 6 lune	16 " = 16 "
Pre 3 —	8 " = 8 "

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbra
pentru fisece-care publicatiune separata. In locu deschis 20 cr. de linia.
Unu exempliaru costa 10 cr.

sentiemintele romanesci alle subscrisilor dd. capitulari său a capitulelor in a caroru nume au semnatu, nu potemu inse a nu face intrebarea: cui recumenda dloru acelu organu politicu ungurescu? Romanilor? Peccatu de ostenela, pentru unu lucru absurd. Ungurilor? Acestei a n'aveau trebuinta de recumendatiunea capitelor romanesci, li-ajungu ale loru. In fine, nu ni-adducem aminte ca capitile rom. sè fi recommandatu candu-va prin scriosori circulare, nu vre unu diuariu rom. politicu, ci neci macaru diuariulu beser. „Sionulu“ care au trebuitu sè incete d'in lips'a sprigintrei clerului rom. gr. cat. — Spre caracterisarea diuariului „Magyar Állam“ adaugem, că directiunea lui politica este reactiunaria, partea lui besericesca escelle prin intolerantia, cātu pentru politic'a lui facia cu nationalitatile, potemu affirmă, că neci unu diuariu magiaru nu este mai inimicu nationalitatilor decătu acestu diuariu, care preste totu se distinge prin violentia si inurbanitate, facandu mai multa stricare decătu servitie causei catolice, — folosu d'in ellu are singuru Redactorulu, care la a. 1860 era unu saracutiu dascalasius intr'unu institutu privat, éra decandu mulge vace'a cea grasa a catolicismului, este proprietariu de doue case in Pest'a si totu nu-i ajunge ci-si face reclame chiaru si prin capitile romanesci. — Redactiunile romane langediescu de indifferentismu, lupta sacrificandu d'in saraci'a loru, pana la ne-potentia. Vai de lume! C. C.

Situatiunea esterna.

Adunarea naționala din Versali'a reincepă activitatea sa dupa cumu ve-diuramu in nrulu trecutu, la 30. Noverembrie st. n. Fostul presedinte Buffet fù realissu. Dupa reconstituirea oficiului representantii Franciei passîra la discussiunea mai multor legi, asig de celle ce atingu milita'si instructiunea publica; nece una partida nu a pasit agressivu, tote accepta momentu mai binevenit. Presedintele republicei si acumu a indereptat camerei unu nunciu, allu carui sumbure e cuprinsu in urmatörile: „Voiu pastră postulu concrediutu mie pana la ultimulu momentu allu septennatului. Eu nu sum chiamat a lucra nece pentru una partida, deci cu ajutoriulu toturor reprezentantilor moderati voi promové binele Franciei, si spre acést'a si provocu pre acesti-a sè-mi organiseze septennatul, că-ce tierra s'a saturat acum de regimul provisoriu.“ Nunciulu nu a fostu primitu cu multumire din neci una parte. Drépt'a estrema e cea mai nemultumita. „Union“ diuariulu lui Chambord dîce, că septennatul a gatatu-o. „Pays“ foi'a Bonapartistilor revoca in memoria, că Ludovicu XVI, Napoleon I. si III, assemenea Gambetta si Thiers inca dechiarara, că nu-si voru paresi posturile; dar e differentia intre a poté si a voi. Diuariulu dereptei moderate si a centrului dereptu sunt multumite. Orleanistii provoca pre toti moderati la organizarea septennatului. „Bien public“ diuariulu dui Thiers dîce, că centrulu stangu e nemultumitu cu nunciul de ora ce Mac-Mahon nu a dechiaratu, cu cine vre se guverneze, dupa ce a frantu pacea cu legitimistii si a remas numai cu o falanga de 264 insi. Diuariulu stangei si a stangei

estreme sunt forte moderate, dar asențeaza, că nunciul nu a lămurit situația; și totu persistă pre langa proclamarea definitiva a republicei ori pre langa dissolvare.

Mac-Mahon, după cum se vede, a vorbitu astăzi, că se nu se despartiesc de nece una partidă cu totul. Effectul cuvintelor sălăi lui vomu cunoște pote în lună lui Ianuarie 1875.

Din biéta Ispania avemă astă-di să înregistramu, că Don Carlos era să apucătă cu mani si petiere de lucru. În dîlile trecute a numită de nou pre Dorregaray de comandante armatei sălăi centrale. Dar' nece republicanii nu dormu. Serrano în adeveru a si plecatu la armata. Loma se arrunca de nou spre cetatea Irun. Armată nordica a mai capetă 35 mii de rezervisti. Prese totu Carlistilor li merge reu; din dî in dî totu mai multi desertea. Pretendentul insu-si a intrat în negoțiari cu es-regină Isabella, dar' nu a potut să se intrellegă, de ora ce a passată că si unu suveranu. Alte detalii lipsesc pana acum.

Din Italiă avemă numai atâtă de înregistrat, că partitul guvernului a frantă-o cu totul cu opposiția si astă numai din cauza verificării unui singur deputat. Ori si ce încercare de pace a fostu pana acumă foră successu, de 6-7 din acesta cestiu se au escatu ură personală, dar' credemă că totul se va aplana si parlamentul va ave mai pre susu de tote missiunea cea nalta, adeca consolidarea Italiei unite. — Garibaldi se va infaciă cătu de currendu în parlament. Betranul generalu a renunciat la summa de 100 mii de lire, carea stangă a cerutu-o de la parlamentu pre fia care annu. Diuariul „Italia“ inse dăce, că Garibaldi să primeasca darul acestu-a, carele nu provine de la guvern, ci de la Italiă cea unită pentru carea a lucratu ellu cu atâtă abnegatiune.

De la Petropole audimă, că Gotschakoff la dorintă a tiarului a invitătă era-si poterile Europene la continuarea congressului de pace inceputu în Brusselă. Locul continuarei s'a alăsesc Petropolea; timpul redeschiderei congressului nu s'a fipsat inca, dar' mai totu poterile au declarat concursulu lor.

Amu lassatu Germania chiaru la

urma, că ce avemă mai multe ceva de amintit. Prințele Bismarck a capătat era-si pofta de vorbitu. Vediuramă în nrul trecutu ce respuse cancellariul la imputările tierelor anexasate. La 5 l. c. venindu pre tapetu cestiu ministeriului de externe, totul trecu foră ver unu sgomotu pana la dotatiunea pentru ambassadorele de la curia romana. Postul acestu-a s'a cassat, din care causa deputatului Winthorst observă, că va veni timpul, candu cei ce astă-di rupseră comunicatiunea cu Vaticanul vor fi siliti a o incepe era 15 milioane de catolici ai Germaniei sunt prin acesta deslipiti de capulu loru celu suntu. Imperiul germanu prin passul acestu-a a întreprinsu una luptă, carea o potemă assemenea cu „lupta Titanilor contră Ceriului.“ Dupa aceste observări se scolă prințele si prin una cuventare forte nemtiesca dar si pasiunata respuse că m următoarele: Dupa ce demustră, că nu e neapărat de lipsa a avé reprezentante la Pontificale Romei, dăce, că imperiul germanu are in vedere mai antanu interesele sală si apoi binele genului umanu (?) Statul a creatu si creeza legi pentru toti supusii sei si pentru tote affacerile loru. Interesele catolicilor din Germania nu sunt nece decătu amenintate prin lipsa de ambasadoru la Pontificale, cu carele nece că vomu se mai avemă de lucru, pana candu dinsulu face impossibila consolidarea statului, si indemnă necontentu pre supusii sei la neascultarea legilor. Prințele impută apoi centrului atten-tatului de la Kissingen si dăce, că Kulmann se tiene de reverendile catolicilor. Aceasta spresiune in adeveru arăta irritatiune prea mare, că ce opiniunea publică a constatatu, că atten-tatul asupră principelui a fostu efus-sulu nebunie. care morbu fă constatatu, că e familiaru in familiă Kulmannescilor.

Altu evenimentu importantu din Germania e „processulu Arnim“, carele s'a incepută Miercuri la 9 Decembrie st. n. pre la 10 $\frac{1}{2}$ ore. De si timpul eră forte neguros, in giurul palatului, in carele se pertrăta processulu, publicul circulă in massa enormă. Arnim are de apperatori pre cei mai mari juristi ai Germaniei: Munckel, Iockhorn si Holtzendorf. In diu'a aceea i-s'a ce-

titu contelui accusă, carea pentru cuprinsul interesantu o vomu reproduce in nrul venitoru. Dockhorn se va ocupa cu apperarea părții politice din accusă, Holtzendorf cu cea a drepelui statului, era Munckel va reassume totul. Cellu multu pana Luni in 14 l. c. vomu scă si verdictul. Din cele pana acum intempiate afămu, că apperatorii adducu continuu in perplexitate juriul si e forte probaveru, că contele va si triumfă.

Cameră deputatilor Ungariei.

Siedintă de la 30 Nov. a. 1874.

Președintele Béla Perczel deschide sied. la 10 $\frac{1}{4}$ ore.

Notari: Szenczey, Szell, Huszar si A. Beothy. — Ministri presinti: Bittó, Ghyczy Pauler, Wenckheim, Szapary si Bartal.

Președintele insinuă petitionea urbei Neuplanta, mai de parte că comisiunea de administratiune s'a constituin si alesse de pres. pre cont. em. Pechy, si de notariu pre Al. Ernyust. — Mauritiu Wahrmann prezinta petitionea cameroi commerc. si industr. din Bepsta relativa la noile proiecte de contributiune; apoi petitionea directiunei academicii comerciale pentru a se da si mai de parte acestui institutu ajutoriu d'in partea statului. — Stefanu Telesky prezinta petit. congressului institutelor de bani provinciale in contră unor proiecte de contributiune. — Ad. Lázár interpelleaza pre presedintele camerei pentru intărirea tiparirei motivelor la nouă procedura penale.

Președintele respunde că motivele se tiparescu si se voru distribui acusi deputatorilor.

Min. pres. Bittó prezinta legea elector. sanctionata spre promulgare, — Se citesc si se trimitte la cameră boier.

Min. de fin. Ghyczy prezinta proiectul de lege — relativ la incassarea darilor pre patrariu I anului 1875. — Totodata prezinta si altu proiectu de lege pentru prolungirea terminului de vigore a legilor ce spira cu finea lui Dec. a. c. precum: legile de contrib. de la pameantu, casa, venituri, castiguri personale, timbru, tasse, zahăr, vinu, consumul de carne si tabacu, — mai de parte noulu proiectu de lege despre darea de la servitori, carre, cai, si biliarde, — in fine proiectul de lege relativ la rescumperarea oppemnoratului

dominiu erarial de Gilan. Se voru transpun la cemiss. financiară.

Min. de just. Pauler prezinta proiectul de lege pentru prolungirea terminului de vigore alu art. XXXIX. an. 1874. — (Despre procedura in procesele financiare).

Mich. Besanu prezinta reportul comisiunii de immunitate a supră cercetării judec. urdite in contră deputatului Duloviciu.

Ant. Molnár prezinta reportul com. de petiții listă 55.

Carlu Stoll cere a se luă la deschidere in cursulu acestei septembrae propunerea sa relativ la rectificarea catastrofui contributiunei fondiarie. — Presedintele propune a se luă la discussiune in sied. prossima.

Lad. Szögyényi prezinta reportul comisiunii verificat a supră mandatului măsăsului deputatului in cercul elect. de Gödöllő Béla Fay. Se verifica cu rezerva de minului de 30 dîle.

Urmează alegerea unui membru in comisiunea de contributiune in locul deputatului Cresticiu. Se alesse dep. Lad. Mădicu.

Sied. se redica la 11. ore.

Rescōla boierilor din Transilvania.

„Boierii poporului s'a adunat in preuna asupră etc.“

Ti-aduci aminte bine Domnule Radactoru, că înainte de acesta cu 40 si cu 50 de ani, pre candu noi eram copilandi si juniori, toti betrani nostri, cati se carte romanesca mai multa, citiā din Partire camu de comună pre fia-care dī cati Kathisma, eră candu da de necasuri marvenite de la inemici, alegera psalmii, sau coprindu anatheme, si despre care dicu legile approbatali „Az oláh popák ne afur száljunk“, că pre atunci chiaru si boierlor calvinesci le era frica de anatheme. — Poporul romanesca are din mosi din strmosi acea credintă sinistra, care se cuprinde in sentintă soură:

„Erasii s'a adunat boierii, nu va bine de tiéra.“

La poporul adeca s'a inradecinat in generatiune in generatiune credintă făcă că ori candu se aduna boierii la unu loc si său conspira asupră tronului, său asupră poporului său si ună si altă. Toamna asiā intempla si in dilele acestea. Mai antau si adunara de-una-di boierii cei mai de frum

nice toranti inductivi a caroră descarcă in regiuni inalte nu e alta de cătu auribor.

Resighi, Tachini si Zöllner sunt de parere, că pre timpul protuberanților (la soare) se desfacu de soare nisice mari de gazu, cari au electricitate pozitivă; acesta electricitate se transplan apoi planetilor in forma de lumina, candu noi o numim apoi „auroră boreale“. Dile teoria acestă se explică si cădele cometilor care sunt indreptate in partea oppusa soarelui, asemenea, o ieau radiele aurorii boreale, că ce descurcandu-se electricitatea lumină electrodului negativ servește si unu corp magnetic inductiv; dar se poate explica de ce se templa cu multu inaintea perturbatiunile acului magnetic de ce cadu pre timpul acelui-a atâtă-mătoarei.

Totă aceste teorii disparu, deca le parămu cu ceea a lui Baumhauer-Zehfus Baumhauer in opulu seu „de ortu lapidum medioricorum“ dice, că universul e plin de nisice nori pulberici, numiti si masse smice, cari sunt imprăsciate forte neregulat; aceste constau mai alesu din substantă paramagnetică, precum și arăta aeroli. Decca norii acestă-pulberici sunt fini deca pamentul i-accelereaza, atunci pulberi magnetica se asiedia după cum sunt indreptate poterile magnetice si aproape de pulberi magnetici se indezisește si apoi astfel ordinata urmează misicarea pamentului. Columnele acestei de pulbere se voru estimă de la pamentu cine scie pana unde in unversu, dar in direcția acului inclinator. Lumină acestei pulberi, dice Baumhauer,

FOISIOR'A.

Auroră boreale.

In vietă nostra adeseori ni-se arăta pre boltă ceriul, seau mai bine disu in spatiul nemesuraverau, unu fenomenu, carele nu pucina spaimă a insuflatu omenime. Cine nu a vediutu in dîlile noastre cum una parte a ceriului apară inundata de una mare de lumina? Fenomenul acestu-a pre carea lumenim „auroră boreale“ (Nordlicht) a datu si va mai da fizicilor multu lucru.

Credindu că facu una placere onorată cetitorii, veniu a descrie in scurtă acestu fenomenu, să amintescu teorile differite alle sale si deca me voru ajută poterile să cautea cea mai verosimilă.

Auroră boreale se arăta de comună in regiuni inalte; ea are formă unui arcu luminosu, pre care lumenim unu și segmentu intunecosu. De la arcu acestu-a, cumu si din tote locurile orisontului se estindu adeseori nisice radie luminoase, care converg către unu anumit punctu allu ceriului si formă acolo asa numita „corona“ a luminei. Mai adeseori auroră boreale constă din negure luminoase imprăsciate ne-regulat pre ceriu, ma! căte odata si numai din una lumina fosforica. Arcul celu luminosu lu-vedem de comună in meridianul magnetic. Căte odata se vedu două seau si mai multe arcuri luminoase, care totu sunt concentrice seau assidiate in formă de culisse. Arcul are de comună colo-

re alba-verdia; radiele si negurele sunt rosie-galbii ori albe: colori véneti si violete nu s'a vediutu pana acum.

Candu auroră boreale se arăta in forma de radie, are una proprietate caracteristica, si anume: punctul, către care converg radiele, seau mai bine disu corona aurorii boreale se află pururea in ossia acului magnetic inclinatoriu si remane acolo in totu decursulu fenomenului, pre candu stellele si punctele loculu in urmă misi-cărei cotidiane. De aici resultă, că punctul acelui-a nu-si schimba păsetiunea facia de observatoriu si că in unul si acelui-a locu corona se va arăta totu in acelui-a punctu la ori si ce lumina nordica. Legea astă a arătu-o Arago si pana acum nu a sufferit nicio modificare.

Ce se atinge de năltinea, in carea se arăta aur. bor. mesurările paralactice au constatatu, că in părțile nordice abia ajunge de la pamentu 25 miluri, pre candu capetulu radielor ajunge si 75 miluri de la pamentu. Aia dăra radiele acestui fenomenu sunt nisice columne de lumina, care se estindu in universu parallelu cu arulu inclinatoriu. De aici se vede că trebuie se este-sista una relație intre auroră boreale si magnetismul pamentului; acesta o constata si perturbatiunile acului magnetic care se intempla totu de ună pre timpul acestui fenomenu. Intensitatea acestor perturbatiuni cresc continuu pana se incepe auroră bor. apoi incepe să scăda, de unde Humboldt si numesce auroră bor. „tempestate magnetica.“ Adeseori ori se nascu si in sirmele (firele de fier) de la telegrafe toranti electrii, si mai totu de a ună inainte

de ce appare fenomenul. — E interesant că auroră boreale se arăta in unul si acelui-a timpu si pre emisferă sudică după cumu constata Humboldt in „Cosmos.“

Ce se tiene de splicarea acestui fenomen, ar trebui să intrebă in linia prima analisă spectrală, dar poterile ei sunt inca prea debile, că se ne pota chiarifica, de aici dar următorile:

Intr-unu spatiu, unde aerul e foarte rar, lumină electrică produce nisice apparatiuni supradimensionale: din cauza astă fisică se vediuta constrinsă sa accepte una cauza prestea măsură electrică. Unii sustină cu Dove in frunte că substantialele electricice, afandu-se in straturi dese de aeru-cară, de comenii sunt aproape de pamentu — produc tempestă, era afandu-se in straturi rari de aeru — care sunt mai departate de pamentu — produc auroră boreale.

Altii inse cu de la Rive si Silbermann in frunte, sustină că aburii cei de electricitate se descurcă in atmosferă si eradică descurcarea acestă in regiuni mai nălti. Intuitiunile aceste inse nu ne potu explica perturbatiunile din acului inclinatoriu, nece dirăptiunea radielor si nece roii de meteori care cadu pre acelui timpu; alătrându inse de la aceste, nece de cătu nu se poate presupune, că unu procesu de descurcare să se retacește prin regiuni asiā inalte, după cumu se arăta auroră boreale unde altu cumu elasticitatea aerului e forte neînsemnată.

Trebue dar' să atribuim auroră bor. unei cause cosmice. Donati sustină, că soarele si pamentul sunt doi magneti mari; acestă-a prin misicarea loru relative produc

sin'a aristocratiloru de la Clusiu, unde intanduse indelungatu, mai antaiu-si vermania loru asupr'a ditei si a ministeungurescu, insirandu mai multe peciale loru, dintre cele capitali ar' fi, ca acuta legea nationalitatiloru, prin care si limbei romanesci oresi care umide dreptu; mai departe ca vréu se nemesca ceva-si, cu cateva sute, pre alegerii de nationalitate romanesca, apoi ca inferitul că locitorii romani din distric Naseudului se intre in dieptulu de rietate allu averiloru, care totu-deun'a sera alle loru si pre care le rescumpeste a dou'a ora in cursu de 90 de ani sangale loru in trei generatiuni; in fine gubernulu ungurescu sufere, că tribunație mai sustieni si pre romani in dreptloru de proprietate, pre care altii se era in tote modurile că se li-o rapescă. aceste cause boierii affara cu cale a seua in Partita nationale maghiara transana, cu scopulu pronuntiatu, că se-si te nationalitatea, limb'a si proprietatile mai alese in contra romanilor.

Candu citesc acestea negru pre albu proclamatiunile boieresci, pare că nu-ti ochiloru si audiului propriu, si totusi cuprindu curatulu adeveru! Dér' boierii nu s'au opritu acilea, ci ei provocatu pre toti locitorii de nationalitate maghiaro-secuesca din marele printru allu Transilvaniei că s'è se adune mai curendu pre la tote tienuturile in serentie nationali maghiare, cu scopu că adópte program'a de la Clusiu adica se spire érasi toti maghiaro-secuii in contra lorului romanescu din Transilvania. S'au adunatu boierii mari si mai mici din satul Turdei la Reginu si au adoptat unanimitate program'a cea hostile (vrasiesca) a boieriloru adunati la Clusiu. mai concursu si alta ceta de boieri Tergulu-Muresului der' in diu'a in scriemu acestea, nu scimu cu ce resulata. Boierii din comitatul Cetaciei-de balinca se adunara fara inse că se pota adu-concluse unanime, pentru-ca fura intre omeni cu judecata cevasi mai matora, si apriatia marimea perirei la care voru derii din Clusiu, de la Turd'a si de preta, se impinga érasi acésta tiera. Cu tote este agitatia aristoratica s'a incinsu am preste totu coprinsulu tierei. Unii ieri au luat missiunea de a impacá pre cu maghiarii si a-i induplaç se conre si ei de nou asupra romanilor si se spiesca vechile juramente. Sasii stau pana ma in cumpene, fora că s'è se pota deci-

a urmare a procesului de ossidatiune si e unu reflessu a luminei selari. Zehfuss spie, că auror'a boreale e lumina in mutata, éra colorile ei sunt analoge cu ietia lunei pre timpulu intunecimeti.

Formele varie ce le vedem in arcu-aurorei bor. pre cumu si segmentulu intunecatui ni-le potem esplicá forte ne din marginile umbrei pamentului carea intinde in universu: éra radiele sunt coanele acelle de pulbere, cari essira din br'a pamentului. — Din acesta teoria ne temu esplicá forte naturalu, de ce se vede poli de atate ori acestu fenomenu, si ce se intempla la ambii poli totu de sta; assemenea ne potem splicá si de ce du atati-a meteori pre acellu timpu si de se intempla in aculu magneticu perturbabile mai curendu, de cătu cum se arreta omenulu. Dece pulberea amintita e mai putin magneticu, atunci se formeza numi nisces negure si nu columne. Aceasta o confirmă si ploia de pulbere, carea asta din particelle cu sumbure magneticu.

4. Fauru 1872, candu ni se arretă auror'a boreale atatu de splendida s'au vedea prin mai multe locuri in Itali'a atari de pulbere. Pre timpulu aurorei bor. observa si nesce cercuri in giurul lunei inca se pota esplicá din acea pulberea.

Arago si Humboldt observara si diu'a toru brrealu, dar' radiele ei avura forma' oru trassure albe de negura.

Vienn'a, 8 Decembrie 1874.

T. Ciontea.

de asia curendu, mai alese, că acesta preface le veni la multi cu totulu pre neasteptata.

Intre acestea diariile maghiare discuta pre facia pro si contra, in mii de variatiuni, acestu nou attentatu ce se prepara asupr'a vietiei nationale a poporului romanescu asupr'a limbei, culturei, averiloru si onorei sale nationale. Cele mai multe se invocesu din totu sufletulu in scopu, si differu multu pucinu numai in midiuloci. Unele tienu pe magnatii din Clusiu de omeni smintiti de minte pentru-că-si dedera pre facia planul loru, despre care credu, ca elu ar' fi fostu pana acumu unu secretu in ochii romaniloru, precarii ei ii mai tienu că si mai inainte, totu de nisces gagauti, carii nu si-ar' cunoscse situatiunea in care se afla, si de nisces fintie servili, carii la orce insulte si spoliatiuni voru respunde numai: „Ticalosi mariea ta!“ Dér' vigorosulu comite Desid. Bánffy, surcellu allu unei familie illustre de gubernatori ai tierei, nu se dà cu una cu doue, ci elu arunca manusia la toti cati se oppunu planurilor boiereschi. De altumentrea densulu serie nu numai că particulariu in numele seu, ci si in numele altor'a, plesnesce că si cu biciusc'a de cavaleru, si amerintia de pre calug de 16 pumn. Elu insira multe reale, audite de nenumerate-ori, despre „gubernu miserabile, lipsa de securitate publica, lipsa de justitia, legislatiune lenesia, finantie cu totulu ruinate, tiér'a adusa la sapa de lemn. deputatii din Transilvania servili, interessati, ficosi, art. 12 din 1867 adeca legea fundamentala a dualismului rea, nefericita, pericolosa, si inca pentru-ce asia? Acesta érasi ni-o spune generosulu comite Bánffy verde, in facia, precum se cuvene se faca orce cavalleru mandru de originea sa cea aristocratica. Legea din 1867 si in legatura cu densa legea uniunei este rea, din cauza că in perioful de sipte ani maghiarii din Ungaria n'au ajutat pre maghiarii din Transilvania că se-si asigure pentru totudeun'a supremati'a preste valachi. Aceleia legi suntu reale inca si din acea cauza, ca magnatii din Ungaria despreutesc pre magnatii din Transilvania, si cu pucinu ii tie-nu mai susu decatul pre nisces cersitori *), ca prefectii (comites supremi) si toti functionarii din Transilvania suntu platiti mai reu că cei din Ungaria, ca in Buda-pesta causele ardeleniloru sufere mari intardiari, ca pre tieranii agricultori ii bajocuresc de „oláh“, ori-catul ar' vorbi de bine limb'a maghiara. Suntu reale aceleia legi, inca si din acea cauza, ca Ungaria au ajunsu pre aproape de a nu mai fi maghiara. (Nu dieu aceea). Noi ne amu unitu cu Ungaria cu scopulu principale, că se innaltiamu limb'a nostra preste tote limbele tierei, si éta ca ne-amu insielatu, suspina dn. Bánffy.

De aci incolo bataiosulu nostru cavaleru transilvanu amerintia pre cei din Ungaria dicundu-le: Noi le vomu arata loru că si noi amu venit din Schithia, că nu vremu se simu despriu, ca nu vremu că aici in Transilvania se ne perdemul limb'a maghiara, ci din contra suntemu determinati a revoca periodulu vechiu allu principiiloru transilvanu, pre candu Alb'a-Iuli'a si Clusiu erá punctele aceleas, din care se decidea de existenti'a maghiariloru, si noi acesti ardeleni, carii acuma suntemu despriu, eram singuru proptitori ai maghiarismului si vorbitori ai limbei maghiare etc. etc.

Tote acestea si mai multe altele se potu citi in „Magyar Polgár“ nr. 264 din 19 Nov. Totu acolo inse vei afla in fruntarea cea aspra facuta magnatiloru ardeleni de catra renumitulu publicistu Hegedüs, la care se alatura dn. Nic. Bartha cu döue lectiuni destul de aspre.

Ce voru dice romanii la acesta noua expeditiune de hostilitate in contra existentiei loru? Noi nu scimu; der' speram, că nu ne vomu insielá in asteptarile nostre si că aceste attente noua voru fi de oresicare invetiatura inca si aceloru suflete

servili si abiecte, care in an. 1871 s'au inchinat idoliloru, ér' in an. 1872 isi venu-dura sufletele, onorea natuinea, patria pre bani jidovesci in cateva cercuri electorale si asiá se coperira de infamia, in catu astadii ii arata lumea cu degetulu. — Scimus ce ni s'au respunsu in acelea dile de blastemu: Că altumentrea clerulu era se-si perda subventiunea. — Se o pierda de o suta si de o miile de ori, acea subventiune demna de cersiori ér' nu de pastorii sufletesci ai poporului romanescu; să se perda millione, nu suflete.

Din partea nostra vomu reflectá pentru asta-data la una singura impregiurare revelata de cont. Bánffy et Compania cu mare mania. Densii se revoltu in sufletele loru, că-ci magnatii din Ungaria si batu jocu de cei din Transilvania si-i numescu oláh magnas, etc. Asia facu dieu aceia, ba inca ei au mersu si mai departe, că-ci de vre-o coincidie de ani s'au scosu la lumina si s'au publicat documente cu sutele din care se adeveresc, — că majoritatea nobili-mei transilvane este de origine valacha, prin urmare in casulu celu mai bunu sange amestecat si nici decumu adusul totu din Scithia. Ati vediutu adeca cu totii din multimea diplomelor nobilitarie latinesci care s'au publicat că de ex. familie Bethlen, Keméy, Kendeffy, Majlath, Nádasdy, Teleki, Josika, Nalátsz, Barcsay, Zeik, Macskásy, Katona, Kenderessy, Pogány, Boer, Bistray, Mara, Bálya, Vály, Duka, Ponory, Bagya, Bán, Pető, Puy, Mezei, Csulay, Fodor, Marillay, Jordán, Pára, Kosma, Kosta, Duma, Duka, Buda, Fogaras, Hollaki, Csoka, Jvulyi, Deak, Szakadaty, Bradi, Sinkai, Bokros (Bucuru, pre allu carui mosiu l'am cunoscutu forte bina), Kapotsányi, Szevestrényi, Herszényi, Penchy cativa Papp si altii nenumerați suntu de origine romanesca, intoema precum suntu mohamedanii din Bosni'a de origine slava; la altii éra-si mamele bune séu strabuñele loru au fostu fate de boieri din România. Si apoi adeca, ce insemnădiască este mai multu, decatul că aceleia sute de familie, parte cea mai mare rupte si renegate de extra poporulu romanescu prin vi-cissitudinele vechuriloru, se-si tienă de fala, ca au ajunsu preste totu in capulu mesei, adeca in capulu tierei, si asiá se nu se mania, candu ungurenilor le dieu „oláh mág-nás“, că-ci acestu-a este adeveru istoricu, precum este adeveru istoricu, că majoritatea magnatiloru Ungariei e corcitura de serbi, croati, slavaci, boemi, nemti, romani, prin urmare nu veniti din Schithia. Apoi deca ungurenilor le poporulu ungurescu din comitatele dieu oláh, érasi au dreptate, că-ci afara de cei prasiti in Secuime si cei adusi de pre pustele Ungariei, toti ceilalti suntu romani, calvinisti séu catholici; de aceea si vedem ca satenii romani se au bine cu satenii cei unguriti din comitate, si noi le recomandam, că s'è se si aiba bine cu ei, se nu se uite in gur'a boieriloru, si se nu se faca de ura cu cei de classea loru. Inse despre acesta materia cu alta ocasiune.

„Gaz. Tr.“

Districtulu Cetatei-de piétra, Dec. 1874.

Die Red.! Legea scolastica din 1868. enumera intre obiectele de inventariu din scolele poporale si „essercitie gymnastic“ cari intru adeveru sunt de lipsa in fia care scola. Spre scopulu acestu-a pentru inventarii scoleloru poporale guvernulu a si ordinat in mai multe urbi alle patriei si in annullu acestu-a tienerea de „cursuri suplementari“ dintre cari cursuri am luat si eu parte la celu din capital'a Transilvaniei: Clusiu. Daca inse procedur'a si dispusetiunile guvernului a fostu si pre aiurea facia cu inventarii de romanu totu asiá ca si la Clusiu, atunci trebue să dieu că si aici ni se face nedreptate, — si scopulu nici odata nu se va ajunge. Multu contribuesce romanulu in visteria statului! inse candu e la frangerea panei: lui nu i-se face parte dupa cumu i-se cuvine. — La acestu cursu inca si-castigara fratii magari testimoniu despre ur'a ce o au catra noi.

Si cine ar' poté negá acesta, déca i voi spune că cu occasiunea primirei inve-

tiatoriloru la acestu cursu, romanii cari au intardiatu a se prezenta numai cu o "di", nu fusera primiti intre participanti; precandu magiarii s'au primitu si la una septemana dupa inceperea cursului. Acésta e numai un'a. Dar' s'è mai vedi inca. Pre langa tota acesta ne-dreptate, inventarii de romanu amu fostu in majoritate absoluta, de unde trebue să urmeze ca se avemu unu profesore de romanu. Dorere ince! guvernul si resp. organele sale ne dedera pre man'a unui secuui anume N. Lajos, carele in man'a sa vediendu-ne in majoritate pre langa toté opintirile dsalle — că-ci potera de a primi séu ba, era in mana-i, — si-stemperă mania numindu-ne „oláhok.“ Mi-pare si acum'a căte odata visandu-me cu „vigáz“ si cu „konyorodele“ lui etc. cari ca sé le potu propune prunciloru de romanu ar' trebul se sciu limb'a lui Pis'a cellu pu-cinu ca si Moldovanu Gergitz totu din Clusiu, si inca nu sciu poté-le-asu traduce fidelu. Aici inca mi-se dede de capu unu renegatu de ai nostri dr. Salamonu, despre care mi-se spuse că e romanu de nascere si despre ce m'am convinsu insu-mi audindu-lu vorbindu asiá bine romanesce; dar' ce folosu, déca autropologi'a carea avea a nio-explicá, de si avea a o explicá si romanesce romaniloru, cari n'am priceputu pre unguresce, — dinsula ni respuse că acumu tote mergu pre unguria.

Dar de la d. Dr. Salamonu totu-si mi cunoscu atât'a folosu că am privit prin microscopu unu purece mare! mare! unguresc. Dieu ungurescu; că-ci cătu am fostu in Clusiu, tote am auditul numindu-le unguresci. Asiá „magyar kakas“ „magyar ló“ „magyar szamár“ ect. Asiá dar' in scurtu ungurii in nebuni'a loru — intellegu de acei unguri ce si-a pierdutu mintile, — voru deveni la atât'a in cătusi lumea o voru numi „magyar világ“ numai să arrete lumei cătu de civilisati sunt, si ce potere mare au. Inchiajandu, me adressez catra confratii inventarii, rogandu-i că pre venitoriu la casu candu guvernulu ar' mai ordina tienereea estoru felu de cursuri, decatul să ni ni stricămu gustulu cu atât'a essercitii si marsiuri honyvediesci, mai bine să ne rogăm de Vener. Ordinariate ca să faca bunetatea a ne castigá unde-va unu professore bunu si apoi să avemu unu cursu suplementar pedagogicu de 6. septemane, unde potem inveti si gimnastic'a in limb'a nostra romanesca. Cătu pentru mine eu li dieu fratilor magari unu „adio“ pentru totu déuna de a mai partecipá la „uggolasiurile“ i „etiporegurile“ loru!

P...
inventariu romanu,

Gratiu, in Noemvre, 1874.
La etnografa Romaniloru din drép'a Dunarei.

Scrierea cu litere e de securu un'a d'intre cele mai inseminate si binefacatore inventarii alle spiritului omenescu, de-si nu corespunde pre depliu idealului unei metode de a-si exprime si comunică omenimea tote ideile cu deplina exactitate.

Scrierile geografice, etnografice, séu in generalu naturalistice, reale, — fia acelle de sine luate, cătu de perfecte, si scrisse in unu stilu cătu se poate mai bunu, — totu-si voru fi defectuose, si greu de intellessu, déca nu sunt intregite cu desemnările respective, cu carte geografice, illustratiuni sa. La astfelu de studie, sengur'a agramadire de materialu scrisu, foră esplanatiuni figurale a punctelor mai inseminate, numai confundă si ostenește spiritul, si slabesc interesulu cetitoriloru. Acestea observămu mai cu séma la scrieri geografice.

Fiindu petrunsu de acestu adeveru, si luandu in consideratiune că la noi — dorere — apparu cele mai multe opuri geografice si etnografice foră cea mai mica carta séu illustratiune, si aceea nu dora din ignorarea massimei de mai susu, ci de comunu de totu din alte cause, ce nu voim a le scrută aici; — asta data mi-ieu libertatea d'a me adressá cu urmatóri'a lucrare catra acei domni, ce si-ar fi propus a concurre la premiul publicatu de academ'a romana din Bucuresti pentru lucrarea

*) A magyar magnás kicsinlőleg néz az erdélyi ura's talán kevessel tartja többeknek egy koldusnál ki ha nem alamizánát, de talán hivatalt könnyörög; de épen ugy az alföldi paraszt le nézi az erdélyi „oláhat“ etc. etc.

Supplementu la nr. 83 allu „Federat.
cursulu an. 1874.

sului regulatu, in care au intrat financiile noastre.

Patriotismulu, cu care in sesiunile trecute ati conlucrat cu guvernul meu la reformele cerute in administratiunea interioara statului, la regularea financiilor si la intinderea relatiunilor lui esteriore si prin care ati castigatu drepturi la recunoscinta tierrei, mi-dà temeinic'a incredere, că veti continua opera inceputa si ca veti ajuta si in acesta sessiune ministeriul meu in conducerea Romaniei pre calles unui progress pacific, dar' neintrerupt si determinat.

Duminică se bine-cuvinteze lucratice Dv!

CAROLU.

(Urmeaza semnaturile ministrilor.)

Brasieu, 9 Dec. 1874.

In 7. De. a. c. Se inaugura nouul corp representativu allu comunitatii Brasieului, compusu d'in 150 membri. Sortindu-se jumetate, au venit sub noua alegere 75 membri. — Romanii, cari la inceputu pretindeau, cu d'intre ei se alega unu numru de membri respunditoriu numerului „locuitorilor“ romani d'in asta urbe pactandu cu Sassi, se invora in fine, ca se primesca unu numru de membri ce sta in proportiune cu urulu „alegatorilor“ romani. Acest numru se statoru cu 26 membri cati in adeveru se si alessera si anume acelle persone, cari fusera recomandate prin romani.

Mai romanendu 12 membri romani ne scossi d'in urna la sortire, Romanii, cari facu majoritatea locuitorilor acestei urbi au in representanti'a comunale, intre 150 membri, numai 38! Aceasta minoritate deca ar fi compacta, inca ar poté deveni unu factoru potintie in resvererea affacerilor acestei mari comune. Spre acesta se cere inse, mai antaiu ca fia care membru alessu in comuna se si interesese de causele publice alle comunei, si apoi se iee parte la siedintele representantiei comunale. — In siedint'a de inaugurare au lipsit 7 membri si pare-mi-se toti 7 romani. — Membrii rom. apoi se formeze pentru si intre sine unu clubu in care se studieze si se desbat prealabilu tote cestiunile, cari voru veni la ordinea dillei in siedintele representantiei merga cu concluse previe statorite si pre-gatiti a le si poté appera. Estumodu si-voru poté castigá respectu moral: inantea majoritatii si voru isbuti adese ori de a adduce la invingere adeverul prin poterea argu-mintelor, chiaru si facia cu cei ce possedu multimea voturilor.

Inaugurarea novei representantie se intempla cu tota monotonia propria Sassi. Capulu jurisdicitionei se infacișa in adunare, cefi vorbirea prin care saluta pre membrii novei comunitati, esprimendu-si bucuria că aceea fu intregita prin concursulu fracie-scu allu nationlitatilor, ceea ce e de bunu auguriu pentru prosperarea affacerilor publice. Primi apoi juramentulu usitatu care inca si acum se depune in jurisdictionile sassesci pre bas'a vechielor regulative. An-taiu jura Sassi sassesci apoi Ungurii un-guresce, in fine Romanii romanesce. Ar fi fostu inse de doritu ca traducatorulu jura-mentului in limb'a romana, să fi arretatu traductiunea si altui-a care scie mai bine romanesce ca dsa, că-ci in Brasieu chiaru, suna cam reu intr'unu actu publicu expresiuni cu „jurăm... că vomu tiené susu con-stitutiunea tierrei“ si altele ca acestea.

Romanii cu Sassi se impacara, pec-catau numai că pre cellu ce fece primul passu de impaciuire si caro fusesse pan'acil membru activu allu representantiei comunale, Romanii afara de bine a nu-lu mai alege membru in comunitate. Dara asiá se intempla in lume, adese candu voimur se fi mu preaconsecinti, ni appetam consecinti'a prin comitterea unei mari neconse-cintie.

Cătu va tiené pacea cu Sassi? vomu vedé. Eu unulu credu, că pacea tiene pana atunci, pana candu va intreveni vre una data interessulu. Sè vedi atunci eschisivisimulu si egoismulu Sassecu cum i concentraza pre toti sub una flammura. In cur-rendu pote, vomu avé occasiune de a ne intimpiná cu ei si pre acestu terrenu. Pana asta-di tote officiale comunali sunt ocupate numai de Sassi. Este in vacantia acum postulu de presidinte la scaunulu orfanale allu cetatei. Ar fi de doritu ca să concurga si unu romanu la acestu postu si inca unulu carele să aliba qualificatiuni mai pre susu de concurinti sassi, cari sunt dejá cunoscuti. Vomu avé atunci occasiunea d'a ne convinge că semtiul de ecuitate si dreptate allu Sassi pana unde merge. In interessulu publiu faca vre unul d'intre juristii romani acestu passu, si inainteze supplic'a sa de con-cursu la postulu de presied. allu scaunulu orfanale allu cetatii. △

VARIETATI.

(Annunciu.) Tenerimea romana d'in B.-Pest'a considerandu de una parte momentulu de a fi representatu elementulu romani in B.-Pest'a si prin intreprinderi de petreceri, era de alta parte in dorul său d'a ajutora materialminte desvoltarea culturale a tenerilor rom. din societatea „Petru Maior“, a aflatu de bine a arangia si in carnevalulu annualu 1875 unu *Bal romanesca* in B.-Pest'a, destinandu venitulu curat, allu acestui ba lu, societati literarie „Petru Maior.“ Cu esecutarea acestei intreprinderi s'a si insarcinatu unu comitetu.

— Din adunarea gener. a tinerimi rom. din B.-Pest'a tienuta in 6. Dec. 1874. — Petru Trutia, presedte ad hoc. Victor Maniu, notariu ad hoc.

(Sponsalia.) Dr. Ioanne Siandru functionariu in Sighisior'a au incredintiatu in 5. Dec. a. c. pre Domnisor'a Calipsa Onitius amabil'a fica a Dini Nicolae Onitius commerciant in Sabiu, in Transilv.

Bibliografia.

„Istoria Patriei“ pentru scoalele popor. rom. d'in Ardeau, de Dr. Ioanne M. Moldovanu, profess. gimnas. in Blasius, editiunea II. Pretilu 32 cr. — La autorulu acestui carti se afla de vendiare: „Acte sindicali“ alle besericu rom. de Alba-Iulia si Fagarasiu, Tom. I. 1 fl. — Tom. II. 70 cr. „Actele Conferintei“ tienute la Alba-Iulia, in 13—14 Aprilie, 1871. — 25 cr. — „Fundatiunea“ fericitului Aless. St. Siulutiu, 30 cr. — „Arhivu“ pentru filologia si istoria de Tim. Cipariu, Annulu I. II. III. si IV. cursulu annualu cu cete 3 fl. — „Grammatica limbii rom.“ de T. Cipariu, premiata de academ'a rom. 1 fl. 50 cr. — „Spicile in istoria besericu rom.“ de I. M. Moldovanu, 40. cr.

Au esecu de sub tipariu: „Istoria na-turale“ pentru pruncii scolei popor. intocmita dupa procedur'a sintetica de Dr. Cosma Anc'a, invetitoriu si directoru la col'a norm. princip. d'in Nasaudu, partea I. Zoolog'a, editiunea II. 1875. in Sabiu, si se afla de vendiare la dl. autoriu in Nasaudu, la libraria lui Julius Spreer si Kraft in Sabiu, si la libraria lui Schnell et Comp. in Bistritia. — Pretilu de bolta 30 cr. era cu recepere po-stale 36 cr.

Invitat de prenumeratiune
la „Anghir'a Crestina“
sau 20—30 de cuventari funebrale (de
immortare)

la felurite casuri cu privire la sessu, estate si starea sociale, scrisse de Titu Vesp. Gheaj'a Unu Tomu. Pretilu 1 fl 50 cr. s. a.

Este prea bine cunoscute, că preatului la casuri de immortare, pre langa alte impedimente, i lipsește adese ori tempulu fizicu, spre a se poté pregati dupa dorintia pentru cuventarea funebrale, si că precum ori candu, asiá cu deosebire in astfel de casuri urgente i voru fi binevenite cuven-

tare funebrale, cari le-aru avé la dispositiune, spre a la poté folosi cellu putinu că materialu.

Eu m'amu nesuitu a scrie mai multe cuventari funebrale, cari sub numirea de „Anghir'a Crestina“ intru unu tomu voru essi de sub tipariu in lun'a lui Fauru an-nului vinitoriu 1875. Tomulu acestu-a va cuprinde 20—30 cuventari funebrale pentru felurite casuri cu privire la estate, sessu si starea sociale, intocmite in sensulu si pre bas'a religiunei si credintiei nostre greco-orientale. Pretilu va fi 1 fl. 50 cr. v., care se poate tramite si numai dupa ce va primi prenumerantele acestu opsiu.

Atatul numerulu cuventarilor preste 20 in susu, cătu si essirea loru de sub tipariu la terminulu indicat va depinde multu si de la numerulu prenumerantilor.

DD. prenumeranti să binevoiesca a se insinuă cellu multu pana la anulou nou 1875 la subscrisul, că se me potu orienta. La 15 exemplarile odata prenumerate se da unu exemplarul gratuit.

Cu deosebire apelediu la bunulu simtul cultural allu DD. loru Protopresviteri cu aceea cuvenita rogare, că, primindu collele de prenumeratiune, să binsvoiesca a le recomandă si impartasi Onor. Pretime trac-tuale spre caldurosa insinuare. De aci va depinde ulteriora tiparire si edare si a altor opsiore, a caror materialu in parte lu am dejá prestatu.

Gherla, in diu'a Santului martiru Dimitru, 1874.

Titu Vespasianu Gheaj'a,
preutu gr.-orient. la instit. reg.
de correct. in Gherla.

Sciri electrice.

Vienn'a, 11. Dec. Diuariele de asta-di deminetia saluta infinitiarea universitatii proiectata in Cernauti, unde se si facu pregatiri serbatoresci pentru acestu casu, — Eppi d'in Boemia se voru intrui in 13. I. c. la Prag'a spre a se consulta a supr'a cestiunilor de tasse stolare, de congrua si altele sulete prin legile d'in Maiu, a. c.

Versalia, 11. Dec. Adunarea bat. luă in a dou'a desbatare proiectulu de lege, prin care strainii nascuti in Francia sunt indatorati la servitie militari.

Buccuresci, 10. Dec. Dupa ca opposi-tiunea declară, că adresă la discursulu trou-nului este unu actu de curtenire ce nu obliga la nemica, senatul primi in unanimitate fara discussiune adresă a ca votu de incredere pentru guvern.

Sciri mai noi.

Vienn'a, 9. Decembrie. (Siedinti'a de sera a senatului imp. — Continuarea discussiunei a supr'a bugetului de culte) Kronawetter propune una resolutiune pentru desfiintarea toturor facultatiilor teologice. Se tramtite la comisiunea resp. — In cursulu desbatelor la titlulu: „Universitatii“ ministrul instructiunii publice dechiară, intre aprobarile camerei, că guvernul au ajunsu la convictiune, că infinitiarea de mai multe suniversitatii ar fi de dorit, dar că „numai un'a este necessaria d'a se infinita si anume: in Bucovina, căci acesta tierra a tienut totu de auna cu creditia la Austria si de siguru merita mediulocle spre cea mai inalta cultura; inca si d'in punctu de vedere politicu este necessaria acesta universitate, pentru că Austri'a are se plinesca missiune politica in Orientu sub scutul si cu ajutorul sciintiei nemtiesci (!); imperatul au si datu impoternicirea spre a se face passii pregaritorii pentru infinitiarea acestei universitatii.“ In nefericit'a Bucovina tote se facu pentru des-nationalisarea ei si inca pre banii ei, d'in fondurile celor avute alle besericu romane, de unde s'au facutu tote scoale mai inalte pentru sciintia nemtiesca. — S'a facutu multa sfara in tierra, chiaru d'in partea Redactiunilor romane, cu acea intrebare a Archiducelui Rainer, că: in ce limba se propunu sciintiele la

Sucev'a? dar, dupa ce archiduc primi responsulu, că „nemtiesce“ cronicele, că acelui luminatui principe in cas'a domnitoria si-ar fi descoperarea de reu a supr'a acelui mare convenientu si că ar fi promisul cu pucinu a mediulocu să se propuna manilor sciintiele romanesce intri institutu dotat d'in fonduri romane. Acestu-a este marele inconvenientu, re se va immari, pana la nerusin nemtiesca, daca si universitatea infinita totu d'in banii fondului ricei romane. Astfelu remunera natiul credint'a Rloru d'in Bucovina apropiandu-se anniversari'a nefastei seculare de la dismembrarea aceliei vinci d'in corpulu Moldovei si in porarea ei cu Austria.

Detorinti'a Metropolitului rom. Cernauti, a Pr. SSalle Par. Bendell'a clerului intregu ar fi: a cere Domnului să dea ordine ministrului său, să mai slabasca cu germanisatul

éra prebanii fondului beser. să nu mitta neci de cum a se infinita unisitate nemtiesca, ci romanesca, si de face chiaru d'in banii statului, unisitatea ar trebui să fie paritetica, ad studiile să se propuna in limbole patră nu esclusivu in cea nemtiesca. E modu s'ar mai poté recastigá incăsi sympathiele perdute alle Rloru, germanisandu, resensulu crește si unedumerita se va inradeciná in mele Rloru, precum acesta s'au intplatu in Transilvania, unde magi infinitiara universitate numai pe magiari, cu limb'a studielor eschis magiara, precandu chiaru Universitatea d'in Pest'a ar trebusu să fie paritetica cu atatul mai vertosu, că limb'a magiara neci nu se tiene de limbole culte alle Europei si cu sciintia esis-tivu magiara te invertesci in restrins cercu d'intre Kecskemet pana la Dolnii si era inapoi. C. C.

London, 9. Dec. Observatiunea lonelului Tamont in Ostindia spredé trecerea Vinerei pre d'inaintea lui, au avutu successu deplinu. S luat u mai multe icone fotografice ale fasiloracei constellatiuni.

(Lumea inventata accepta mari rezultate de la numeroasele observatiuni ce s'au facut osebita parti alle globului d'in partea mai multor guverne si a nume se accepta, că observatiunile facute cu occasiunea acelor treceri a Vinerei să se pota stabili mai exacte distantele de la Soare.)

London, 10. Dec. In celle mai multe statii unde se redicasse observatoriul observatiunile trecerei Vinerei pre d'inaintea soarelui, au reesistat si se luate variate icone fotografice alle fenomenului.

(In Ungaria si Transilvania inca assediara observatorie, a nume in Transilvania Clusiu si Tergu-Muresiului, de unde si sositu sciri despre successulu observatiunilor. — Vomu vedé rezultatele penitientia, că-ce numai acestea interesante precandu iconele fotografice sunt de interesu cu totalu secundariu.)

Burs'a de Vienn'a, 12 Dec 1875

Metalice 5%	69.55
Imprumutul nat. 5%	74.60
Sorti din 1860	108.80
Actiunile bancii	995.—
Actiunile instit. de creditu	233.25
Obligatiuni rurale ung.	77.75
" " Temisiane	77.—
" " Transilvane	75.60
" " Croato-slav.	80.—
Londonu	110.35
Argintu	105.75
Galbenu	5.24
Napoleond'or	8.90

ALESSANDRU ROMANU
Propriet. ed.t. si red. respondiet.

Ornamentele eftine pentru domne si domni

Ornamentele din metalu nou (auru nou sau auru talmi) facu da prisosu pre celor genuine, pentru ca acestea sunt fabricate nici in coloare neci in forma (fagon) nu cedă celor mai genuine, apoi este de însemnatu, că nu sunt nici a patria parte din pretiul ce se da numai pentru formă (fagonulu) celor genuine, deci urmăre de sine, că se poate mai a face ori cumpără ceea ce este mai nou si mai modernu. Insu-si cunoscatorii pot fi aman-

Cel mai nou ornamente,

cupa formă cea mai modernă, fabricate din auru nou, carele pastreaza coloarea aurului și prin urmare semenea de minune cu ornamentele genuine, cu pietre imitate, sau cu emailu după cum cere fagonul.

Brosie (ace) fine, 1 buc. 40, 60, 80 cr. fl. 1.
" prafină, 1 b. fl. 1.50, 1.80, 2, 2.50.

Cercel, fini 1 parechia 50, 80 cr. fl. 1.
" prafină, fl. 1.50, 2, 2.50.

Garniture intrege, ace si cercel 80 cr. fl. 1.20, 1.60; prafină lucrate fl. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5.

Bragiete, fine, 1 bu. 50, 80 cr. fl. 1.

" prafină fl. 1.50, 2, 3, 3.50.

Coliere preastrumose, 1 buc. 90 cr. fl. 1.20.

Medallione, fine 20, 40, 60 cr.

" prafină 80 cr. fl. 1.50 cr.

Inelle preastrumose, cu osebile pietre imitate 1 buc. 30, 40, 50, 60, 80 cr. fl. 1.

Catene de orologiu pentru domni, seurte 50, 80 cr. fl. 1.50, 2.

Catene de grumadi, fine, fagonu venitianu, fl. 1.40, 1.80, 2.

Ace pentru domni, 20, 40, 60, 80 cr.

Bumbi la manee, 1 buc. 10, 15, 20, 30 cr.

Marfurile însemnate mai susu cu pretiurile si calitatea numita sunt de vîndere numai in depositoriul subsemnatului. Listele pretiurilor pentru toate obiectele se dau gratuitu. Va interesa pre or si cine a avut un exemplar.

2—14

Bumbi la manee, 1 par. 20, 30, 40, 60, 80 cr.
Bumbi la guleru 5 si 10 cr.

Garniture intrege, bumbi la camesie si manee 50, 80 cr. fl. 1, 1.50.

1 legatura de aternatorie de orologie 60, 80 cr. fl. 1.

Inelle de auru genuin cu pietre fl. 1.50, 2, 2.50.

Catene de argintu, 13 probe, aurite prin focu, seurte fl. 3.50.

Catene lungi de grumadi, totu de 13 probe, fl. 6, 7.

Medallione de argintu, 13 probe, aurite in focu si emailate, fl. 2.50, 3.

Ornaminte fine de briante.

Insu-si cunoscatorii pot fi amagiti prin aceste ornamente cuprinse in argintu, proiectu cu substratul au-

ritu si cu acu, briante (diamanti) imitati sunt de cristalul de munte, finu tocita, carele nu perde viulou focu

sunt si alte imitatiuni de pietre pretiose.

1 Brosiu (ace) 80 cr. fl. 1, 1.20, 1.50.

1 parech Cercel, 80 cr. fl. 1, 1.20, 1.50.

1 Bracicta, 50, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50.

1 Coliera, 60, 80, cr. fl. 1, 1.50, 2, 2.50, 3.

1 Catena de orologiu pentru domni, pro-

fumata, fl. 1.50.

Ornamente pururea mirosoitorie

din plante indice, cari pastredia pururea miroslu naturalu si sunt formate după cea mai noua moda. Aceste ornamente sunt neajunsu in eleganta si placute pentru miroslu celu bunu. Salonul in care va intra o dame ce porta aceasta garnitura, devine in ceteva minute profumata.

1 Brosiu (ace) 80 cr. fl. 1, 1.20, 1.50.

1 parech Cercel, 80 cr. fl. 1, 1.20, 1.50.

1 Bracicta, 50, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50.

1 Coliera, 60, 80, cr. fl. 1, 1.50, 2, 2.50, 3.

1 Catena de orologiu pentru domni, pro-

fumata, fl. 1.50.

Elegantu, modernu si plinu de efectu

este nouu ornamente modernu e lucratu Rococo, pre care in evolu mediu lu portau nunasi persone d'in familiile de principi; acestu ornamente insa, transformat după fagonul modernu, este intr'adeveru unu lucru ar-tificiosu si frumosu.

1 Brosiu de garuitura si cercel 2.50, 3

sorta preafina fl. 4.50, 5, 6.

1 Medallion, fl. 1.50, 2, 2.50.

" prafină fl. 3, 4, 5.

1 par. ace de capu, fl. 3, 5, 4, 6.

1 cruce si colieru fl. 1.80, 2.50, 3.

1 bracicta, pomposa, fl. 5, 6.50, 7.50.

1 colieru, pomposu, fl. 3.50, 4.50, 5.50.

Ornamentu negru romboideu.

Acestu ornamente modernu e lucratu in facie romboide si pentru acesta face mare efectu, si totu-si are unu pretiu bagatelu,

1 brosiu de garnitura si cercel, 30, 50, 60 cr.

1 colieru, de 1, 2 si 3 sira fl. 1, 1.50, 2.

1 par. ace de capu, 15, 25, 30 cr.

1 diademă 60, 80 cr., fl. 1.20.

Bazarul de lussu FRIEDMANN acum numai in Vienn'a. Taborstrasse Nr. 4.

UNA SINGURA PROBA ESTE DE AJUNSU

Spre a se convinge cineva despre pretiurile de totu eftine alle obiectelor mai diosu insirate.

Tote marfurile se vendu sub garantia celle mai bune calitatii.

Unu assemne assortimentu de obiectele cele mai noi, mai practice, precum si luxuriouse, nu se adau in Vienn'a: s'a portata grige pentru tineri si betrani, incatu pentru unu pretiu bagatelu se potu adau pre alessu presentele cele mai potrivite pentru domni si domne, precum si peatur copii de ori-ce estate si stare.

Catalogul pretiurilor lui va primi ori-cine gratis si prin epistole francate, indata ce si-va aratata adresă apartiatu; este deci unu avantagiu forte mare pentru P. T. locuitoru d'in provincia a-si procură unu assemne exempliaru, unde se pot vedea ariatul statutu pretiului, catu si numirea to-tororul obiectelor, ce se asta in depositu — Espedarile se facu seu pri posticipatiune (Nachnahme), seu pri tramitera pretiului de a-dreptula.

Estraseu de articlii diferiti de cea mai noua fabricatiune.

Motto: Si marfa eftina pota fi buna!

totu felul de sugari si tabacu, cu annariu, filiu (iesca.) masine de sugari si papira, precum si alte requisite de fumatu, 1 buc. fl. 3, 4, 5, 6, 8.

Amarie practice de pusunariu cu si fara esca. 1 buc. 20, 30, 40, 50, 60 cr.

De mare trebuinția pentru domui.

Cassetta universale de toaleta si de rasu, fina, cu incuiatoria, cu oglinda si cu acestu cuprinsu: 1 briciu anglesu si ouu penelul de rasu din peri de vesuri, 1 sapun Windsor de rasu, finu, 1 dosa de rasu, de metalu, 1 petra de ascutit briciul, 1 peptene de cauciucu de frisatu, 1 perie de dinti, 1 buc. pasta de dinti fina, 1 buc pomada, 1 buc. sapucu de mana, 1 borcanutiu de pomade fina, 1 buticla oleiu finu. Tote la-olalta fl. 2.80.

Argintu de China cu una placă grossa, cea mai buna calitate, cu garantia de 10 anni, usandu se necontentu, 1 duzina linguri de mancatu, il 16, lingura de cafea fl. 9, cutite si furcute fl. 27, 1 parechia luminară fl. 4, 5, 6, 1. ling. mare de legume fl. 4, 4.80. 1 d. cutit de mezelicuri, fl. p. 50. I sarerita, facona frumosu, fl. 2.50, 3, 1 presaratoriu de piperiu fl. 1.50, 2, 1 presaratoriu de zaharu fl. 1, 2, 3, 1 lingura de latpe fl. 2.80, 3.40, 1 lingura de supa, fl. 5.50, 6.50, duzina capro (pre cari se punu cutite etc.) facona prea frumosu, fl. 8, 9, alte obiecte de argintu de China cu pretiuri de fabrica. Acesta fabricatiune, după coloru si facona rivaliseaza cu argintul adeverat.

Coralle adeverate tataie, sorta prea fina unu cor-donu costa numai 12 cr.

Stropitorie de cositoriu forte bine construite, cari nu potu lipsi in nice nna casa, 1 buc. stropitoria mica pentru copii, er. 80, fl. 1, 1.20, 1 buc. stropitoria mare fl. 1.50, 1.80, 2.20, 1 buc. stropitoria pentru mana er. 90, fl. 1.20, 1 buc. stropitoria pentru rame, de sticla 10 cr., de cositoriu 30 cr.

Lingure de Britania adeverate. (lingure sanitare) Acesta fabricatiune angela este curata de tote materiale veninoase, travoritie, este ossidata, de acca difera de alte metale; este forte durabile si remane totu-de-una alba si stralucitoria. 12 buc. lingure de cafea, 80 cr, 13 lingure pentru copii fl. 1.20, 12 buc. lingure de supa fl. 1.50, 1 bucată lingura de spuma 30 cr., 1 lingura de scosu spuma 50 cr.

Lingure-Alpacca adeverate. 1 duzina lingure de mancatu fl. 2.40, 2.80, 3.50, 4.50, 5; 1 duzina lingure de cafea fl. 1.30, 1.60, 2.40; 1 buc. lingura de scosu sup' fl. 1, 1.20; 1 buc. lingura de latpe 45, 60 cr. Lingure de metalu argintite, cari remanu totu abla. 12 bucati lingure mari de mancatu, 95 cr.; 12 buc. lingure de cafea 45 cr.

Garnitura (lacama) angela prea-finu. 1 duzina, cu manuchie de lemn, fl. 3, 3.50; 1 duzina, cu manuchie de osu de bibolu, fl. 4.50, 5.50, 3; 1 duzina, sorta prea fina fl. 7, 8.50; 1 duzina, lacama de mizilicuri (desert), cu manuchie de lemn, seu cornu de bibolu fl. 2, 3, 4.

Canadelabre (luminarie) de alpacca prea-fine.

Innalde de: 4", 5", 6", 7", 8", 9", 10". Preziulu: 1 buc.: 40, 50, 60, 70, 80, 90 fl. 1.

Cele mai frumose candelabre de mesa de bronzu florentian. 1 parechia fl. 1.50, 2.50, 3, 3.50, 4; acelias-si cu done, bratice, de cellu mai nou facomu, 1 parechia fl. 3, 4, 5, 6; 1 buc. muncari e din alabastru 10 cr, cu tassa 15 cr.

Laterne de pusunariu prea bune, forte practice, 1 buc. cu sticla orbitoria, da unu cercu de lumina forte mare, er. 60, 70, 80, cu orbitoria quadrupla fl. 1, 1.20.

Telescopie optice cu linte buna, cu carea se potu vedea obiectele chiar in departare de una diuimata mila, 1 bucată, er. 40, 80, fl. 1, 1.20.

Forte eftine sunt garniturele de umatu din bronzu turnat. Una portu-cigare, una ceasurinită, una amarini si una pipa mica, frumosa de sugaru din spuma prea fina. — Totu la-olalta numai fl. 1.50.

cea mai buna asupr'a „Etnografie Românilor din drépt'a Dunarei“:

De mai multu tempu me occupu cu adunarea de date speciale si exacte pentru compunerea unei lucrări cartografice, in manieră adusă in tempulu mai nou mai cu săma prin renumitulu cartografu Kiepert, la unu gradu innaltu de perfectiune, adeca infacișarea extensiunei nationalitatilor prin planuri diferit colorate; in acesta carte ar avé sè fia inseminate tōte comunele romane de la Tisza 'n Marea-Negra, si din Bucovin'a pana 'n Grecia. Pana acum'a mi-a successu a terminat partea referitoria la Romanii din Serbi'a, Bulgari'a, Macedoni'a, Epiru, Tessali'a, Albani'a si Grecia.

M'am grabit cu terminarea acestei părți a lucrării cu atât mai multu, vediind că in astfelu de lucrări compuse de straini, celle $2\frac{1}{2}$ milioane de Români Transdanubiani, de comun sunt cu totulu ignorati, figurandu d. es. fratii nostri din Macedoni'a, etc. ca Greci s. a. m. d., *) apoi luandu in consideratiune si viulu interesu ce se arreta la noi de unu tempu incóce pentru fratii nostri Transdanubiani.

Prim'a carta generala desemnata in proportiunea $1^{\text{cm}}=60$ chilometri din natura, reprezinta întrăga peninsula Balcanului cu multele ei nationalităti, cu deosbita consideratiune a Romanilor resirati de la Dunare pana prin suburbile Athenei, si din marea Adriatica pana la cea Negra si Egeica.

In aceasta carta sunt inseminate si tienuturile, pre unde vietuiau odeniora Romanii, asta-di sterpiti, alungati séu desnationalizati, d. es. „*μεγάλη Blaxia*“ = megali Vlahia (Romanii-mare) descrissa in Secl. XIII. de cronicariu Nicet'a Choniatulu *) si de Enricu de Valenciennes la 1206—1216*)

μεγάλη Blaxia (Romania mica din Aetolia si Acarnania.)

„*Mal'a Vlasc'a*“ (Romania mica) din Slavonia.

„*Star'a Vlasc'a*“ (Romania vechia) din Serbi'a.

„*Megali Vlahia*“ de pre insul'a Eubea (Negroponte) din marea Egeica, si inca multe alte tinuturi din drépt'a Dunarei.

D'intre două carte speciale desemnate in proportiunea: $1^{\text{cm}}=10$ chilometri, un'a cuprinde tienuturile romane din Serbi'a si o parte a Bulgariei, cu tote comunele romane, era cealalta Macedoni'a si tierrelle vecine.

Aceste carti sunt prelucrate dupa marea carta generala a imperiului ottomanu. Planurile colorate, ce insemnă media nationale, sunt desemnate pana in celu mai micu detaliu dupa datele estrasse mai cu săma din urmatoriele opuri:

„Lejean: Ethnographie de la Turquie d'Europe.“

„Bolintineann: Caletorie la Romanii din Macedonia si Epiru.“

„Kiepert: Volks und Sprachkarte von Oesterreich und den Unter-Donauländer.“

„Leake: Travels in northern Greece.“

„Kanitz: Das Férstenthum Serbien 1868“

„Boué: La Turquie d'Europe.“

„Furley: Modern Türkei 1871.“

„Hahn: Albanesische Studien“

si inca multe alte scieri geografice, statistice si etnografice, ce reportaza despre Romanii Transdanubiani; apoi dupa date castigate directe din acelie părți, d. es. unele forte speciale asupr'a comunele romane din Serbi'a primeite prin Dl. A. Milincovicu, profesorul la gimnasiul din Belgrad. Era despre Romanii din Epiru, Albani'a, Tessali'a si Macedoni'a, prin amicul meu G. Duramanisu, romanu — dorere grecisata — din Ianin'a (Epiru), (de prezente auditoriu de politehnica in Gratianu, cunoscutu de aproape cu Dl. Apostolu Margaritu, cunoscutu apostolu si martiru alii Romanismului in Macedoni'a).

Respectivii domni, cari eugeta a poté intrebuintat susdescrissele „carte etnograf-

*) Nici Cisdanubianii nu sunt preste totu infacișati conformu adeveratei loru espansiuni. Vedi d. es. pre carta lui Kiepert: „Volks- u. Sprachenkarte von Oesterreich“ Berlin, 1869. — In mai multe districte marginario curat romane séu mestecate, asti numai Serbi, Magiari séu Germani.

**) pag. 844, an. 1204.

***) pag. 213.

lice“ ca suplementu la scrierea dloru asupr'a Romanilor din drépt'a Dunarei, sunt rotati cu tota stim'a, se binevoiesca a me incintat despre aceea, spre a poté intreprinde celle necessarie.

Considerandu că comisiunea constatatora din persoanele Dloru Cogalniceanu, Odobescu si Urechia, alăssă de academi'a romana pentru essaminarea lucrărilor trame, se va intruni spre acestu scopu in 2 Martiu a. vii. st. v., si că prin urmare tempulu e forte scurtu pentru studiarea si prelucrarea temei puse la concursu, credu că nu me insiellu, daca esprimu modest'a mea parere, cumea cu greu i va fi posibilu unei singure persoane a se occupa in acestu scurtu terminu, pre langa prelucrarea scripturistica a materialului si cu migalos'a compunere, a vr'unei carte speciale.

Nutrescu deci sperant'a, că acei domni ingagiați, de d'incóce séu de d'incolo de Carpati, ce s'ar interessa de cestiunea de facia, si ar' binevoi a primi numitele carte etnografice ca adausă la opul Dloru, me voru onoră cătu mai currudu cu epistolă.

A. Diaconu,
c. r. Locotenente i. r. si a.
ingineria: Gratz (Austria)
Mandelstrasse, Nr. 11.

Romania

Discursulu tronului

la deschiderea corpurilor legiuitorie a Romaniei.

Domniloru senatori! Domniloru deputati!

Deschidu asta-di cea d'antăia sessiune a Senatului reînnoutu in terminulu fissatu de Constitutiune si totu-odata a patr'a si cea din urma sessiune ordinaria a Adunarii legislative.

Acestu faptu insemnat nu s'a potutu indeplini de cătu prin bun'a intellegerce a dominu in tre poterile statului. Ellu este dovada că tierra a dobanditu conscientia trebuintelor sale reale si că inaintea cu maturitate in desvoltarea morale si economică.

Relatiunile noastre cu poterile straine continua a fi si in annulu acestu-a din cele mai multiamitorie. Interessele statului romanu nu potu de cătu se castige prin practica politicei nostre esteriore, basata numai pe legalitatea tractatelor si respectarea drepturilor.

In ceea ce privesce armat'a, constat su multiamire progressele facute.

Rapeditiunea cu care in tom'a acesta o parte a ei a potutu si concentrata pre Ialomita, precum si mersurile si manevrele ce s'au esecutatu si la cari am avutu satisfactiunea a vede assistandu si reprezentantii celor mai multe armate straine, dovedescu că tierra se afla pre callea unei bune organisari militare si că n'are a se că de jertfele ce aduce pentru dins'a.

Dorobantii, acestu peternicu elementu militariu, — care prin recrutarea annului currentu, s'a infinitat — in tota tierra, au arretatu din nou cu căta înlesnire popululu romanu pote fi deprinsu la arme, si ce suntemu in dreptu a asteptă de la armat'a territoriala.

Assemenea s'a potutu vedé, chiaru din primulu annu allu organisarii, resultatele ce artilleria judetiana, creata prin legea de la 12. Martiu, 1874. promite pentru viitoru.

O mera nu mai puinu binefacatoria, luata de guvernulu meu, si care merita a fi semnalata d. vostre, este introducerea essercitilor militare obligatorie in scolele publice.

Legea de recrutare din 1864 ne mai fiindu in armonia cu reformele introdusse in organizarea armatei, guvernulu meu vi va presentá, chiaru in acesta sessiune, noua lege de recrutare, basata pre principiulu serviciului militar obligatoriu si personale pentru totu tenerulu validu.

Dloru senatori si dloru deputati, in urm'a modificariilor introduse de d. vostre in legea comunale, consiliile comunale s'a reînnoutu si allegeriele s'a facutu in tota tierra in cea mai deplina linisce. Cătu pentru comunele rurale in deosebu, dv. vetia

poté vedé, in tabloulu ce vi-se va infacișa, noile circumscriptiuni fissate provisoriu de consiliul meu de ministri. Din acestu tablou resulta că numerul comunele rurale s'a redusu mai la diumatate.

Guvernulu meu a luat tote mesurele necesarie pentru că, prin regulamente, instructiuni, si prin deosebita priveghiere, legea pentru organizarea serviciului sanitaru, votata de dv. in sessiunea trecuta, se se aplică strictu in tota intinderea terrei.

O conferintia medicale internationale s'a intrunitu ver'a acesta la Vienn'a. Romania a luat parte la lucrările ei, si guvernulu meu este in ajun de a inchia doue conventiuni medicale cu statele ce au participat la acea conferintia.

Prin legea votata in sessiunea trecuta pentru marginirea epizootielor, s'a potutu oprí indata intinderea bolei de vite in unele judeturi unde se ivisse.

Si in annulu acestu-a guvernulu romanu a fostu representat la comisiunea internationala permanente de statistica ce se tienu in ver'a trecuta la Stockholm.

Serviciul telegrafic si postale continua a se intinde si a se imbunatati. Conventiunile cu Russi'a si cu Serbi'a, votate de dv. in sessiunea trecuta, s'a pusu in aplicatiune.

Guvernulu meu vi va supune in currendu spre ratificare nouul tractat postal international, inchisatu (la 9 Octobre, an trecu) la congressulu de la Berna, la care reprezentantele nostru a luat parte impreuna cu delegatii celorulalte state.

Legislatiunea nostra administrativa este de departe de a fi completa, si guvernulu meu vi va presentá in acesta sessiune proiectele de legi atât pentru organizarea ministerului de interne, cătu si pentru administrarea justiciilor. In urm'a modificarii legii comunale si a reducerii numerului comunele rurale, este neaperatur a se reduce si numerul de plase si a se face intinderea circumscriptiunilor actuale mai in reportu cu numerul si intinderea comunele rurale.

In ramul agriculturii comerciului si lucrarilor publice, guvernulu meu a cautat a indestulla, in marginile mediulocelor votate, cerintele celor mai simtite. O espunere generale a ministrului meu vi va pune in pozitie de a cunoase cu d'ame-nutul starea lucrarilor.

Unu consiliu special de agricultura, commerciu si industria se va crea in currendu, care, compusu din persone competente, va fi chiamatu a-si da parerea asupr'a mersurilor de luat pentru desvoltarea acestor me-diucoze de avutia nationale.

Guvernulu meu se occupa cu studiarea baselor unei sisteme rationale de irriga-tiuni, a carei realizare treptata va fi un'a din cele mai mari binefaceri pentru viitoru. Totu odata se afla in studiu si crearea institutiunii de credite agricole, precum si unu proiect de lege asupr'a minelor, si acelua-a pentru punerea in aplicare a nouui sistem de mera si greutati.

Lucrarile de poduri si drumuri s'a condusse cu activitate si multe lacune s'a implinitu.

Veniturile drumurilor de ferru si in annulu acestu-a au mersu crescandu si au intrecutu cu multu prevederile bugetare.

Studiele pentru noile linii votate de dv. se vor termina in currendu si in chiaru acesta sessiune vi-se vor presentá proiectele de legi relative la esecutarea loru. Era callea ferrata de la Pitesci la Verciorov'a, alle carei lucrari sunt forte inainte, se va da in circulatiune la terminulu prevedintu, si astu-fel se va realizá un'a din cele mai mari opere alle tempurilor nostre in Romania.

Din esperinti'a de 9 anni, de candu este pusa in lucrare legea asupr'a instructiunii, s'a potutu constata neajunsurile ei. Scolele elementare ceru mai buna preparare a invetiatorilor, prin institute normale anume destinate la acesta. Invetiamantul secundarui trebue se primesca o directiune mai reala, pentru că se pota corespunde trebuintelor unei tierre, alle carei legitime aspiratiuni in viitoru sunt in parte inte-miate pre desvoltarea ei economica.

Era facultatile, pre langa cultur'a abstracta a sciintelor ce li este incredin-

tate, voru indeplini si scopulu practicu a dă statului inaltii functionari ce i trebuie si unu corp profesorale bine preparate pentru scolele secundararie.

In tote aceste priviri proiectul de lege asupr'a invetiamantului publicu, vi-se va presentá de guvernulu meu si care veti avea si ocupă in chiaru acea sessiune este menit a introduce imbunatatiile reclamate de tempulu present.

Assemenea vi-se va supune unu decal proiectu de lege elaborat de s. sinoda, pentru organizarea seminarie loru, punendu-se astfel in lucrare prescrierea articolului 26 legea mitropolitilor si episcopilor episcopii, cum si a constituirii santului sin-

Prin reform'a codicelui penale, pre cei votat in sessiunea trecuta, o sim-

Dupa noue luni abia de experienta acesta lege a datu rezultate atât de diverse, in cātu a justificat tote acceptari sa inlaturat tote temerile espese in p-

Remane numai că prin reorganizarea juriului se indeplinu unu nou progres facandu că infrastructurile celor mai pericolose să gasesca aceea-si represiunea sicu care lovesc asta-di faptele mai pucinu minale.

Revisuirea legilor civile v'a precep patu de assemenea cu dreptu cuvenit, comisiunea a fostu numita dupa votul lui pentru a studia si elabora unu proiectu indreptare a procedurei nostre civile. Comisiunea a lucrat, in parte, proiectul care a fostu insarcinata. Chiaru in sessiunea actuale ministrul justitiei vi va prezenta articolii privitor la judecatorie de plasa, caror reformare speram că va aduce in semnate imbunatatiiri in o ramura a justitie care privesce partea cea mai numerosa poporatiunii.

Pre langa necessitatei d'a completa si lamurii legile, cunosceti forte bine importanti a ce are alegera personalul chiamat a le aplică. Tempulu a sositu pentru a se cere de la inalta missiune de magistratu conditiuni de admissibilitate mai precise. Senatul, inca din sessiunea din prima, a votat unu proiect de lege pentru acestu scopu. Am tota sperant'a că adus rea legiuitor, in sessiunea actuale se va occupa la randul său de o lege atât de neaperata.

Am constatat cu viua satisfactiunea regula regulata allu affacerilor tesaurului publicu, multiamita legilor financiile a votat in cursulu acestei legislature. Ministerul de fin. a potutu respunde cu exactitate si foră cea mai mica intardiere la tote in datoririle sale. Din situatiunea detaliată vi-se va suppune, veti luă cunoștința de starea financiara in care ne aflăm in toate amenuntele ei, si veti constata totu-odata că greutatile ce ne amenintau in aplicarea bugetului anului curint se potu considera că invinse.

Bugetul ince alu anului 1875, care se afla impoveratu cu anuitatea drumurilor de ferru Pitesci-Verciorov'a si cu alte eroziuni, parte adausse, cu oportunitatea votului, parte cerute acum, precum si acoperirea datoriei contractate prin bonuri de tesaur, conformu voturilor dv. trebue se faca obiectul primei dv. occupatiuni.

Proiectele de legi privitorie la conditiile silvanale si la inlaturarea unei baze nationale de escomptu si circulatiune, proiecte supuse de mai multu tempu Adunarii deputatilor, sunt assemenea de necesitate de antai'a ordine. Mai cu seamă distrugerea padurilor, prin stropirea loru nemarginita, a ajunsu a fi unu faptu ingrijorant. Ellu a produs perturbare simtita in femele climaterice alle tierre, perturbare ce a si rostirant asupr'a agriculturii si amenintia. D. V. nu me indoieste, ve medita asupr'a mersurilor necesare si a combate acestu pericol.

In an. 1871, in momentulu antai'e de intr'uniri, greutatile financiare erau destul de ingrijorante. Dv. ati sciutu si ati potut sa le invingeti. Veti sci si astadata, inainte de a se d sparti, a assecură continuarea mer-

Continuare pre pag. 611